



LUBUSKIE MUZEUM WOJSKOWE
w Zielonej Górze z/s w Drzonowie

Żołnierz polski 1914-1945 Katalog wystawy



Projekt, skład: P.W. Bimex, Zielona Góra

Redakcja:

Wstęp: Piotr Dziedzic

Teksty: Tadeusz Blachura, Błażej Mościpan

Zdjęcia: Paweł Pochocki

Korekta: Magdalena Poradzisz-Cincio

Eksponaty prezentowane na wystawie pochodzą ze zbiorów:

- Lubuskiego Muzeum Wojskowego w Zielonej Górze z/s w Drzonowie
 - Muzeum Miejskiego w Nowej Soli
 - Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze
- Muzeum Ziemi Międzyrzeckiej im. Alfa Kowalskiego w Międzyrzeczu
 - Muzeum Obozów Jenieckich w Żaganiu

Projekt: Modernizacja wystawy stałej "Żołnierz polski 1914-1945"
w stulecie Odzyskania Niepodległości.

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

SPONSOR MUZEUM:



**ELEKTROCIEPŁOWNIA
„ZIELONA GÓRA” S.A.**

Drzonów 2018
ISBN 978-83-913789-5-3

2018 to bardzo szczególny rok w historii naszego narodu, w którym Polacy świętują setną rocznicę odzyskania niepodległości. Także dla Lubuskiego Muzeum Wojskowego w Zielonej Górze z/s w Drzonowie to rok szczególny. Mija bowiem 40 lat od początków działalności drzonowskiej placówki, pierwotnie funkcjonującej jako dział Muzeum Ziemi Lubuskiej. W tym także wyjątkowym czasie otwieramy ponownie wystawę stałą „Żołnierz polski 1914-1945”.

Dzięki przeprowadzonej modernizacji sali ekspozycyjnej na powierzchni około 100 m² prezentujemy w nowej aranżacji ten ważny fragment dziejów historii Polski, który doprowadził najpierw do odzyskania niepodległości, a później, zaledwie po dwudziestu latach, do walki z dwoma systemami totalitarnymi.

Wystawa zaczyna się od przedstawienia walki żołnierza polskiego o odzyskanie niepodległości, o granice naszej niepodległej Ojczyzny. Ukazujemy tu powstanie Legionów Polskich tworzonych przez Józefa Piłsudskiego, wymarsz 1. Kompanii Kadrowej w sierpniu 1914 z krakowskich Oleandrów, Błękitną Armię, Powstanie Wielkopolskie, powstania śląskie oraz wojnę polsko-bolszewicką 1919-1921.

Z kolei II wojna światowa to wojna obronna 1939 roku z wyposażeniem żołnierza polskiego oraz żołnierzy niemieckich. Szeroko przedstawiamy walkę polskiego żołnierza na wszystkich frontach II wojny m.in. w walkach o Monte Cassino, w bitwie o Anglę, na północy i południu Europy. Prezentujemy polski ruch oporu, a w nim przede wszystkim Powstanie Warszawskie. Nie zapomnieliśmy o Wojsku Polskim tworzonym w Związku Sowieckim oraz o losach Polaków w obozach jenieckich.

Na wystawie prezentujemy naszą historię w oparciu o bogate i cenne zbiory: umundurowanie i wyposażenie żołnierzy oraz broń jaką się posługiwali podczas walk, odznaczenia, odznaki, medale i cenne pamiątki i dokumenty archiwalne jakie znajdują się w posiadaniu Muzeum. Z dumą prezentujemy unikatowe w skali światowej egzemplarze: prototypowego pistoletu „Vis” oraz odkrytego na Ziemi Lubuskiej pistoletu maszynowego „Błyskawica”. Ich wybraną część ukazujemy również w niniejszym wydawnictwie.

Wystawa ma na celu pobudzenie świadomości historycznej, wzrost zainteresowania dziejami oręża polskiego oraz pogłębienie postaw patriotycznych w społeczeństwie, przede wszystkim w jego najmłodszej części, która najliczniej odwiedza naszą placówkę.

Zapraszam do zwiedzania
Piotr Dziedzic - Dyrektor Lubuskiego Muzeum Wojskowego

I. ŻOŁNIERZ POLSKI 1914-1921

28.07.1914 r. wybuchła I wojna światowa, w której po przeciwnych stronach barykady stanęły państwa uczestniczące w rozbiorach Polski: Niemcy i Austro-Węgry po stronie państw centralnych oraz Rosja po stronie Ententy. Wojenny teatr frontu wschodniego rozgrywał się częściowo na ziemiach polskich, a polscy obywatele zostali licznie wcieleni do armii zaborczych, co w konsekwencji prowadziło do dramatycznych pojedynków bratobójczych.

Polacy od chwili wybuchu wojny podejmowali próby organizacji formacji wojskowych, które miały stać się zalążkiem przyszłego wojska polskiego. Z czasem, wobec wykrwawiania się armii obu stron w zacieklej i bezsensownej wojnie okopowej, dążeniom tym zaczęły sprzyjać władze kolejnych państw.

Ostatecznie wojna ta przyniosła klęskę wszystkim trzem mocarstwom, co bezpośrednio utorowało drogę do odrodzenia się w pełni niezależnego państwa polskiego.



I.1. Legiony Polskie

Powstały już w sierpniu 1914 r. na terenie zaboru austriackiego, na bazie polskich organizacji paramilitarnych. Na przełomie 1916/17 r. zostały podporządkowane Cesarstwu Niemieckiemu, które formowało właśnie Polskie Siły Zbrojne (Polnische Wehrmacht), co doprowadziło do kryzysu przysięgowego. Legiony to do dziś symbol polskich dążeń niepodległościowych, a sylwetka legionisty, maszerującego w siwym mundurze po polach bitewnych frontu wschodniego z mannlicherem na ramieniu i pieśnią na ustach na stałe wrosła w tradycję polskiego oręża.



Karabinek Mannlicher wz. 1895, kal. 8 mm (Österreichische Waffenfabrik-Gesellschaft Steyr)



Pistolet Parabellum P08, kal. 9 mm (Deutsche Waffen und Munitionsfabriken, 1920 r.)



Austriacka szabla wz. 1904 szeregowego kawalerii



Pamiątkowy bagnet podoficerski wz. 1895 z płaskim zboczem do karabinu Mannlicher wz. 1895, „spolszczony”



Stalowe strzemiona austriackie z przeł. XIX/XX w.



Powiększenie krzyża Legionów Polskich, mosiądz



Odznaka II Brygady Legionów zw. Żelazną



Odznaka pamiątkowa 1. Kompanii Kadrowej



Legitymacja Mieczysława Kolasińskiego członka Związku Legionistów Polskich

I.2 Korpusy Polskie w Rosji

W Rosji, mimo wydanej już w sierpniu 1914 r. odezwy do Polaków, długo blokowano inicjatywy tworzenia samodzielnych, polskich jednostek wojskowych. Mimo to w 1915 r. powstał Legion Puławski, przekształcony później w Brygadę Strzelców Polskich. Sytuacja uległa zmianie po rewolucji lutowej, kiedy to sformowano trzy Korpusy Polskie. Najślawniejszym z nich był 1. Korpus gen. J. Dowbora-Muśnickiego, który zdobył bolszewicką twierdzę w Bobrujsku.



Karabin Mosin-Nagant wz. 1891, kal. 7,62 mm (Impieratorskij Tulskij Orużejnyj Zawod, 1897 r.)



*Rewolwer Nagant wz. 1895, kal. 7,62 mm
(Tulskij Orużejnyj Zawod Impieratora Pietra
Wielikowo 1913 r.)*



Rosyjska szabla (szaszka) wz. 1881 tzw. dragonka



*Rosyjski kindżał oddziałów ckm i artylerii
wz. 1908 z 1912 r.*

I.3. Błękitna Armia

We Francji próby tworzenia samodzielnych jednostek polskich długo blokowała Rosja. Jednak starania Polskiego Komitetu Narodowego w końcu przyniosły skutek i w czerwcu 1917 r. rozpoczęto formowanie Polskiej Armii. Jej trzon stanowili polscy ochotnicy z USA, Kanady i Francji, a następnie polskiego pochodzenia jeńcy wojenni. Polacy zostali wyposażeni w przestarzałe błękitne mundury, od których następnie wzięła się popularna nazwa armii, wraz z którą do Polski w 1919 r. trafiły m.in. czołgi Renault Ft, armaty Schneidera czy samoloty Breguet.



Karabin Lebel wz. 1886/93, kal. 8 mm (broń prezentowana w gablocie z uzbrojeniem żołnierza Wojny Obronnej 1939 r. Lebele stanowiły wówczas częściowe uzbrojenie batalionów Obrony Narodowej)



Rewolwer Lebel wz. 1892, kal. 8 mm (Manufacture d'Armes de St. Etienne)



Bagnet wz. 1886/93 do karabinów Lebel wz. 1886/93 i Berthier wz. 1907/15



Hełm francuski wz. 1915 „Adrian” z odznaką grenadierską



Odznaka pamiątkowa Miecze Hallerowskie

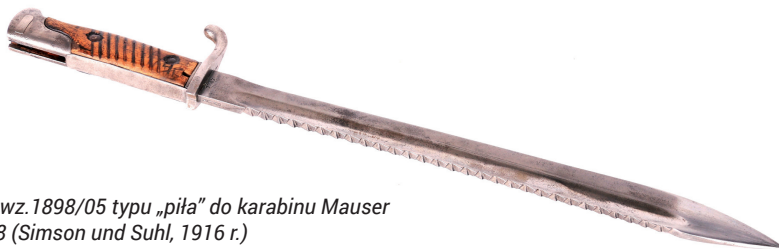
I.4. Powstanie Wielkopolskie

O losach Wielkopolski zdecydować miano na przyszłej konferencji pokojowej. Jednak w Poznaniu już 27.12.1918 r. wybuchło Powstanie Wielkopolskie, które szybko objęło całą prowincję poznańską i w efekcie którego Wielkopolska powróciła do Polski.

Powstańcze oddziały już w styczniu 1919 r. zaczęto przekształcać w regularną armię – tzw. Wojsko Wielkopolskie, które w krótkim czasie osiągnęło liczbę blisko stu tysięcy żołnierzy i które wzięło następnie udział w obronie Lwowa, wojnie polsko-bolszewickiej czy zajęciu Pomorza. Symbolem Wielkopolan stała się czapka rogatywka, od której przewzani zostali „rogatymi diabłami”.



Karabin Mauser wz. 1898, kal. 7,92 mm (Waffenfabrik Oberspree, 1918 r.)



Bagnet wz.1898/05 typu „piła” do karabinu Mauser wz.1898 (Simson und Suhl, 1916 r.)



*Kopia miękkiej czapki rogatywki
Wojsk Wielkopolskich*



*Medal Naczelnej Komendy Straży Ludowej
„Za Waleczność w Powstaniu Wielkopolskim”*

I.5. Powstania śląskie

Kolejnym spornym terenem pomiędzy Polską, a Niemcami był Górny Śląsk. O jego podziale między tymi dwoma krajami zdecydowała Liga Narodów, która brała pod uwagę wynik przeprowadzonego tu plebiscytu (niekorzystnego dla Polski) oraz przeprowadzonych trzech powstań, z których największym było to ostatnie. Ślązacy zasłynęli choćby z wykorzystania w walkach improwizowanych pociągów i pojazdów pancernych.



Pistolet samopowtarzalny Mauser C 96, kal. 7,63 mm z drewnianą kolbą-kaburą (Mauserwerke Oberndorf am Neckar)



Szabla pruska wz. 1896



Hełm niemiecki wz. 1916



Śląski Krzyż Powstańczy



Krzyż na Śląskiej Wstędze Waleczności i Zasługi

I.6. Wojna polsko-bolszewicka 1919 - 1921

Największe zagrożenie dla odrodzonej Polski stanowili bolszewicy, którzy dążyli do rozprzestrzenienia komunistycznej rewolucji na zachód Europy. Rozpoczęta 14.02.1919 r. wojna była pierwszą w historii polskiego oręża, w której szeroko wykorzystano broń pancerną, lotnictwo czy radiowywiad. Symbolem konfliktu jest dziś wielkie polskie zwycięstwo odniesione w Bitwie Warszawskiej w sierpniu 1920 r., która uznana została za osiemnąstą decydującą bitwę w dziejach świata.



*Austriacki ciężki karabin maszynowy Schwarzlose wz. 1907/12, kal. 8 mm
(Österreichische Waffenfabrik-Gesellschaft Steyr, I w. św.)*



Polska szabla wz. 1917 oficera piechoty



*Rękojeść z orłem na kapturku szabli wz. 1917
szeregowego kawalerii*



*Krzyż Walecznych
wprowadzony w 1920 r.*

II. W SŁUŻBIE NIEPODLEGŁEJ 1921 - 1939

II RP przez cały okres dwudziestolecia dokonywała ogromnego wysiłku zbrojeniowego. Szacuje się, że młode państwo przeznaczało na wojsko do 30% rocznego budżetu kraju. W pierwszej kolejności dokonano unifikacji uzbrojenia, umundurowania i wyposażenia wojskowego oraz prowadzono jego modernizację, próbując wykorzystać nakłady zbrojeniowe do rozwoju krajowego przemysłu. Przyjęto za podstawowe karabiny i karabinki Mausera, które produkowano w polskich fabrykach. Bronią boczną oficerów stały się polskie, słynne pistolety VIS, wzorowane na amerykańskim Colt M1911. Kawalerię wyposażono w rodzime szable wz. 21 i 34, karabiny przeciwpancerne UR czy produkowane na licencji w Pruszkowie działka przeciwpancerne Boforsa. Symbolami II RP stały się także polskie tankietki TK-3 i TKS, lekkie czołgi 7TP czy samoloty bombowe Łoś i Karaś. Reformie ulegało również umundurowanie, które zapewnić miało odpowiednie maskowanie żołnierza, spełniać wymogi praktyczne, ale także nawiązywać do tradycji.



*Polska szabla oficerska wz. 1921/22
z napisem pamiątkowym na wąsach
„Warszawa. Walki majowe
od 12 do 16 1926”*



Zbliżenie na napis pamiątkowy



*Czapka rogatywka wz. 1927 por. Władysława
Bagińskiego z 18. Pułku Ułanów Pomorskich
z Grudziądza*



Lanca francuska wz. 1913 z proporczykiem 1. Pułku Ułanów Krechowieckich



Maska przeciwgazowa typu RSC wz. 1924 (z 1934 r.) w metalowym pojemniku



Krzyż Niepodległości z Mieczami



Pistolet VIS wz. 1932, kal. 9 mm (Fabryka Broni w Radomiu, 1933 r.). Jeden z nielicznie zachowanych egzemplarzy broni z prototypowej serii

III. WOJNA OBRONNA 1939 R.

1 września 1939 r. atakiem na Westerplatte oraz bombardowaniem Wielunia i mostu w Tczewie Niemcy rozpoczęli napaść na Polskę. 3 września wojnę Niemcom wypowiedzieli nasi sojusznicy – Francja i Wielka Brytania, nie przystąpili oni jednak do ofensywy na froncie zachodnim. Osamotniona Polska stawiała najeźdźcy opór wzdłuż całej granicy. Mimo zacieklej obrony, posiadającym przewagę liczebną, taktyczną i techniczną, Niemcom dość szybko udało się przełamać front. Już od pierwszych dni wojny Niemcy dopuszczają się wielu aktów terroru odślaniając tym samym nowe – totalne oblicze wojny.

17 września od wschodu na tereny polskie wkroczyła Armia Czerwona, wbijając polskiej obronie nóż w plecy. Polski rząd ewakuował się do Rumunii, rozkaz przebiecia się do tego kraju lub na Węgry, Litwę i Łotwę otrzymali również polscy żołnierze. Walki w kraju trwały do 6 października, kiedy to skapitulowała SGO Polesie po czym rozpoczęła się podwójna okupacja kraju.





*Szeregowy piechoty w płaszczu zimowym
i hełmie wz. 1931 z karabinem Mauser
wz. 1898 kal. 7,92 mm przy boku*



*Rogatywka wz. 1935 szeregowego WP (granatowy
otok nosiła piechota oraz 19. Pułk Ułanów)*



*Manierka wz. 1935, poj. 1 l,
wykonana z aluminium*



*Saperka polska pięcionitowa
(firma AS, 1936 r.)*



Maska przeciwigazowa wz. 1932 w torbie brezentowej



*Pocisk kal. 81 mm moździerza wz. 1931
Stokes-Brandt używanego w batalionach piechoty*



Porucznik piechoty w czapce rogatywce wz. 1935 oraz z torbą oficerską typ B przy boku



Pistolet VIS wz. 1935, kal. 9 mm (Fabryka Broni w Radomiu, 1938 r.)



Szabla oficerska wz. 1921 dla wszystkich rodzajów broni



Busola kierunkowa wz. 1932 (Fabryka Instrumentów Geodezyjnych Gerlach)



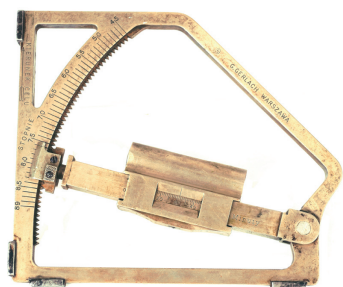
Rogatywka usztywniona wz. 1935 majora WP



Hełm stalowy wz. 1931, podstawowy hełm ogólnowojskowy II RP



Bagnet wz. 1929 (F.B. Radom) do polskiego karabinka MAUSER wz. 1929



Kwadrant artyleryjski wz. 1888/1900 służący do mierzenia kątów w płaszczyźnie pionowej



Naboje artyleryjskie, od lewej: kal. 37 mm do armaty ppanc. wz. 1937 Boforsa, kal. 40 mm do armaty plot. wz. 1936 Boforsa, kal. 75 mm do armat polowych wz. 1897 Schneidera oraz wz. 1902/26 tzw. „putiłówek”



Rewolwer Nagant wz. 1930, kal. 7,62 mm (Fabryka Broni w Radomiu, 1935 r.). Tego wzoru rewolwery przyjęte zostały na stan Policji Państwowej



Kurtka wachmistrza kawalerii z przypiętymi nad lewą kieszenią odznaczeniami m.in. Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921



Karabinek Mauser wz. 1929, kal. 7,92 mm (Fabryka Broni w Radomiu, 1932 r.). W latach 1930-39 wyprodukowano ok. 400 000 szt. tego typu broni. We wrześniu 1939 r. stanowił podstawowe uzbrojenie jednostek kawalerii, artylerii oraz saperów



Szabla kawaleryjska wz. 1934 „Ludwikówka” (Huta „Ludwików” w Kielcach)



Siodło polskie oficerskie wz. 1936



Munштuk od rzędu wierzchowego



Hełm francuski wz. 1915 „Adrian”, we wrześniu 1939 r. stanowił jeszcze uzbrojenie ochronne kawalerii



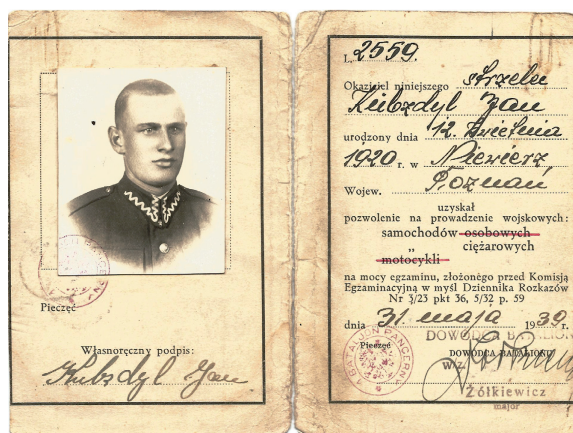
Trąbka sygnałowa z płomieniem 17. Pułku
Ułanów Wielkopolskich



Hełm niemiecki wz. 1916 używany
m.in. w 10. Brygadzie Kawalerii



Kordzik wz. 1924/37 (G. Borowski Warszawa) używany przez oficerów
i starszych podoficerów wojsk pancernych, lotniczych, artylerii motorowej
i wojsk samochodowych



Pozwolenie na prowadzenie wojskowych pojazdów mechanicznych

IV. WYPOSAŻENIE I UZBROJENIE ŻOŁNIERZY PAŃSTW OSI 1939-1945

We wrześniu 1940 r. po podpisaniu Paktu Trzech przez III Rzeszę, Włochy i Japonię zaczęło formalnie obowiązywać określenie państwa Osi. Dążyły one do zdobycia światowej hegemonii i przeciwstawienia się komunizmowi.

Prym wśród państw Osi wiodła III Rzesza. To ona, po serii pokojowych podbojów, rozpętała II wojnę światową. Doskonale zorganizowana, wyszkolona i uzbrojona armia niemiecka jak walec przetaczała się przez całą niemal Europę nie dając najmniejszych szans przeciwnikowi. Dopiero zmagania na froncie wschodnim i utworzenie drugiego frontu w Europie Zachodniej odwróciły losy wojny i przechyliły szalę zwycięstwa na stronę aliantów.

III Rzeszę przez pewien czas posilkowały faszystowskie Włochy walcząc na Bałkanach, w Afryce Północnej oraz na froncie wschodnim.

Cesarstwo Japonii dominowało zaś na Dalekim Wschodzie, gdzie atakiem na Pearl Harbor rozpętało „burzę” na Pacyfiku. Ostatecznie, dzięki nieugiętej postawie sił sprzymierzonych przypieczętowanej atakiem atomowym na wyspy, Japonia jako ostatni kraj Osi skapitulowała bezwarunkowo 2 września 1945 r.

W gronie państw Osi znalazło się jeszcze kilka mniejszych państw – Węgry, Rumunia, Bułgaria, które pod koniec wojny przeszły na stronę aliantów.





Pistolet Walther PPK, kal. 7,65 mm (Waffenfabrik Walther, Zella-Mehlis, pocz. I. 30. XX w.)



Telefon polowy model 33 (Feldfernsprecher 33) (Richard Bosse & Co., Berlin; Telefonbau Normalzeit GmbH, Frankfurt am Main, 1937 r.)



Brezentowy tornister wz. 1934 z klapą pokrytą skórą cielęcą z włosiem (Albin Schölle, Zeiz, 1940 r.)



Pocisk kal. 105 mm do niemieckiej lekkiej haubicy polowej leFH 18 lub armaty przeciwlotniczej FLAK 39



Hełm bojowy wz. 1935 z jednostronną kalkomanią – srebrna „gapa” na czarnej tarczy



Sztylet parady Luftwaffe Fliegerdolch 35 (David Malsch, Steinbach in Thüringen)



*Mundur wyjściowy podporucznika
Kriegsmarine (Leutnant zur See)
– pamiątka po Hansie Richterze*



*Maska przeciwigazowa wz. 1938
w pojemniku metalowym (1941-1944 r.)*



*Hełm bojowy wz. 1935 Kriegsmarine
z pojedynczą kalkomanią*



Taśma na czapkę z drukowanym maszynowo napisem: Linien Schiff Schleswig-Holstein



Zdjęcie pancernika szkolnego Schleswig-Holstein, 1937-1938 r.



Szeregowy Waffen SS w mundurze maskującym DOT 44 (kopia). Na piersi karabinek szturmowy StG 44 na amunicję pośrednią kal. 7,92 mm. Hełm bojowy wz. 1942 z pojedynczą kalkomanią SS



Bezodrzutowy granatnik przeciwpancerny Panzerfaust 60 lub 100 z nadkalibrową głowicą kumulacyjną



Destrunkt niemieckiego uniwersalnego karabinu maszynowego MG-34 wrośniętego w pień drzewa



Fragment żeliwnego skrzydła orła hitlerowskiego mocowanego nad wejściem do Komendantury Wojskowej lub urzędu cywilnego III Rzeszy



Hełm obrony przeciwlotniczej Luftschutz (Bruno Ziegler, Rawitsch, 1940 r.)



Metalowa skrzynia-nosidło z miną przeciwpancerną T.Mi. 42, w której umieszczano ładunek wybuchowy o masie 5,5 kg



Karabin samopowtarzalny G-43, kal. 7,92 mm (Gustloff-Werke, Weimar, 1944 r.)



Karabinek powtarzalny Mauser wz. 1898 k, kal. 7,92 mm (Berliner-Lübecker Maschinenfabrik, 1942 r.)



*Karabinek Mannlicher-Carcano wz. 1938, kal. 6,5 mm
(Fabryka Broni Terni, 1940 r.)*



Uniwersalny karabin maszynowy MG-42, kal. 7,92 mm (Gustloff-Werke, Suhl in Thüringen, 1943 r.)



*Pistolet maszynowy Beretta wz. 1938/42, kal. 9 mm
(Pietro Beretta, Gardone Val Trompia Brescia, 1943-1945 r.)*



Pistolet maszynowy Bergmann MP-35/I, kal. 9 mm (Junker&Ruh, Karlsruhe)



*Pistolet Browning HP 35, kal. 9 mm
(Fabrique Nationale d' Armes de Guerre,
Herstal, 1940-1944 r.)*



*Pistolet Mauser HSc, kal. 7,65 mm (Mauserwerke,
Oberndorf am Neckar, 1940-1945 r.)*



*Pistolet Walther PP, kal. 9 mm (Waffenfabrik
Walther, Zella-Mehlis, I. 30. XX w.)*



*Pistolet Walther P38, kal. 9 mm (Mauserwerke,
Oberndorf am Neckar, 1944 r.)*



*Pistolet Mauser C 96, kal. 7,63 mm
(Mauserwerke, Oberndorf am Neckar, I ćw. XX w.)*



*Pistolet Beretta wz. 1934, kal. 9 mm (Pietro
Beretta, Gardone Val Trompia Brescia, 1941 r.)*

ŻOŁNIERZ POLSKI W SZTUCE

Obrazy, ryciny, instalacje artystyczne są nieodłącznym elementem niemal każdej wystawy historycznej. Stanowią ważny element zarówno aranżacji jak i narracji ekspozycji. Dzięki nim, widz może lepiej poznać kontekst prezentowanych przedmiotów.



Wojciech Kossak, Opatrywanie rannego legionisty, druk barwny 1915 r.



Andrzej Tryzno, Klasztor, olej na płótnie, 1984 r.



Teodor Gałysz, Forsowanie Odry, olej na płótnie 1984 r.



Krystyna Liberska, Tu był mój dom, olej na płótnie 1985 r.

V. WYPOSAŻENIE I UZBROJENIE ALIANTÓW 1939-1945

Trzy dni po agresji III Rzeszy na Polskę Anglia i Francja wypowiedziały wojnę Niemcom. Był to początek tworzenia się koalicji państw sprzymierzonych w walce z blokiem niemiecko-włosko-japońskim.

Prym wśród aliantów wiodły główne mocarstwa (USA, Wielka Brytania, Związek Radziecki), które na szeregu konferencji m.in. w Casablance, Teheranie, Jałcie, Poczdamie ustaliły podstawowe zasady współdziałania państw koalicji w czasie trwania wojny oraz ustaliły główne zasady powojennej polityki. To na nich przede wszystkim spoczywał cały ciężar prowadzenia wojny.

W miarę zagarniania przez państwa Osi coraz to nowych obszarów i okupowania coraz nowych państw koalicja sprzymierzonych poszerzała się o kolejne kraje, tak że łączna ich liczba pod koniec wojny wynosiła 70.

Symbolem przelanej krwi wojsk alianckich stały się zmagania pod Monte Cassino. To tu między styczniem, a majem 1944 r. w czterech bitwach o klasztor udział wzięli Amerykanie, Brytyjczycy, Francuzi, Hindusi, Kanadyjczycy, Polacy, Nowozelandczycy.





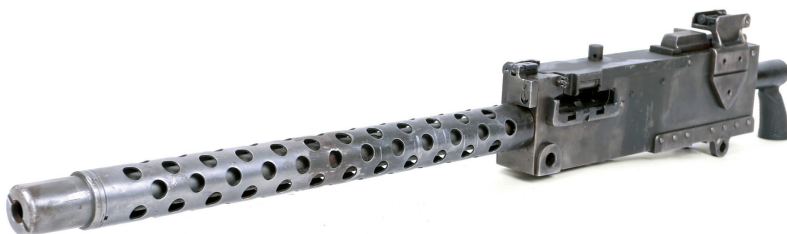
Mundur żołnierza australijskiego z karabinem Lee-Enfield nr 1 Mk III i bagnetem wz. 1907 w wersji długiej



Pistolet sygnałowy M-2 (International Flare-Signal CO., Tippecanoe City, Ohio, II w. św.)



Rewolwer Webley Mk VI, kal. 9 mm (Webley & Scott Ltd., Birmingham, I. 20.-30. XX w.)



Ciężki karabin maszynowy Browning M1919A4, kal. 7,62 mm (Saginaw Steering Gear Division General Motors Corp., 1943-1945 r.)



Mundur wyjściowy kaprala amerykańskiej piechoty morskiej (1941-1942 r.) z odznaczeniem Fioletowe Serce przyznawanym za zasługi wojenne



Polowy aparat telefoniczny EE-8-A używany przez U.S.Army Signal Corps



Latarka A-3 (Justrite Manufacturing Co. Chicago, II w. św.) na wyposażeniu U.S.Air Force i U.S.Army



Pistolet samopowtarzalny Colt M1911A1, kal. 11,43 mm (Colt's Manufacturing Co. Hartford, I. 30. - 40. XX w.)



Manierka stalowa wz. 1910 o pojemności 0,9 l (Vollrath Co. Sheboygan, 1944 r.)



Hełm bojowy M-1 o grubości 1,2 mm z wkładką z laminatu i fasunkiem z taśm parcianych (McCord Radiator & Manufacturing Co., Schlueter Manufacturing Co., 1941-1945 r.)



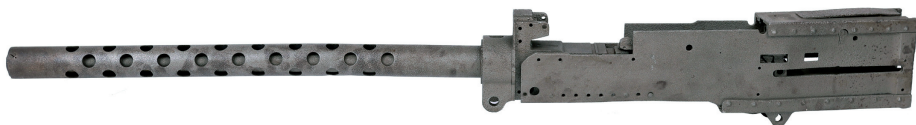
Kurtka mundurowa oficera U.S.Air Force



Walizkowe urządzenie nadawczo-odbiorcze AR-11 wykorzystywane m.in. przez członków francuskiego ruchu oporu (ARF Products, River Forest, USA, 1942-1945 r.)



Fragment poszycia samolotu Bell P-39 Airacobra zestrzelonego pod koniec wojny niedaleko Szczecina



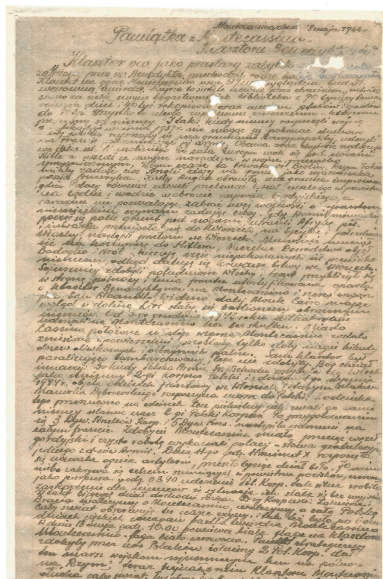
Lotniczy karabin maszynowy Browning .50 M2, kal. 12,7 mm na uzbrojeniu m.in. samolotów bombowych Boeing B-17 Flying Fortress

VI. POLSKIE SIŁY ZBROJNE NA ZACHODZIE 1939-1945

Już 9 września 1939 polski rząd podpisał umowę z Francuzami, na podstawie której rozpoczęto formowanie polskiej dywizji, a następnie polskiego wojska we Francji, które zasilali Polacy z emigracji oraz żołnierze ewakuowani z Polski. Na obczyźnie utworzone zostały wszystkie rodzaje wojsk, które następnie wzięły udział w kampaniach we Francji, Norwegii, Wielkiej Brytanii, Północnej Afryce, Włoszech i wreszcie znów we Francji, Belgii i Holandii. Swoją szlak bojowy polscy żołnierze zaznaczyli słynnymi do dziś bitwami jak te pod Narwikiem, Tobrukiem, Falaise, bitwą powietrzną o Anglię czy najbardziej znaną i krwawą jednocześnie, zwycięską bitwą pod Monte Cassino.

Polscy żołnierze otrzymali umundurowanie, wyposażenie i uzbrojenie wzorów francuskich i brytyjskich, które następnie „spolszczyli” poprzez doszywanie i doczepianie naszywek z napisem POLAND, polskich orłów wojskowych, odznak i naszywek pułkowych, barw broni itd. Polacy swą dbałością o wygląd munduru wyróżniali się na tle pozostałych nacji koalicji antyhitlerowskiej. Wykorzystywane wówczas oznaki i wyróżniki weszły na stałe do polskiej tradycji wojskowej.

Ducha tamtych czasów doskonale oddają fragmenty notatki sporządzonej pod Monte Cassino w maju 1944 r. przez podchorążego Stanisława Zycha: „...kiedy Niemcy rozpoczęli wojnę z Polską 1-go września 1939 r., nie mogąc jej pokonać duchowo, [gdyż] siły polskie rozproszyły się poza granicami Rzeczypospolitej, uderzyły na Francję pokonując jej Armię. (...) Kiedy Anglia obroniła swe granice, gdzie Polacy również zaczęli przelewać krew walcząc w powietrzu, na lądzie i w wodzie (...) bo kiedy Polska Armia przybyła do Włoch (...) objęła odcinek frontowy we Włoszech i starym szlakiem Mazurka Dąbrowskiego rozpoczyna Marsz do Polski”.



Reprint obrazu św. Benedykta, wyciągnięty z ruin klasztoru na Monte Cassino przez podchorążego S. Zycha oraz skan cytowanej wyżej notatki, w której ów fakt został opisany

VI.1. Wojsko Polskie we Francji

Formowane w obozach Coëtquidan (wojska lądowe) oraz w Lyonie (siły powietrzne) wiosną 1940 r. stanowiły już liczbę 85 tys. żołnierzy. W kwietniu 1940 r. w walkach w Norwegii udział wzięły okręty Polskiej Marynarki Wojennej oraz słynna Brygada Strzelców Podhalańskich, stanowiąca swego rodzaju korpus ekspedycyjny PSZ. Pozostałe jednostki do walki z Niemcami stanęły już w czerwcu 1940 r. Po klęsce Francji część utworzonej armii została ewakuowana do Wielkiej Brytanii.



Karabinek Berthier wz. 1916 (Établissement Continsouza, 1917 r.). Polacy zwłaszcza w okresie formowania oddziałów we Francji otrzymali sprzęt i uzbrojenie z głębokich zapasów pamiętających I wojnę światową



Francuski hełm bojowy wz. 1926 z polskim orłem wojskowym. W tego typu hełmy wyposażone były wszystkie jednostki lądowe WP poza bronią pancerną



Pistolet PA wz. 1935 A, kal. 7,65 mm (Société Alsacienne de Constructions Mécaniques)



Aluminiowa menażka francuska (Marque Depose, 1939 r.)

VI.2. Polskie Siły Zbrojne na północy Europy

W Wielkiej Brytanii sformowano 1. Korpus Polski, a w jego ramach 1. Dywizję Pancerną gen. Maczka, która po wylądowaniu w Normandii odegrała kluczową rolę w bitwie pod Falaise, a następnie wzięła udział w wyzwoleniu miast Belgii i Holandii, szlak bojowy kończąc w zachodnich Niemczech oraz 1. Samodzielną Brygadę Spadochronową gen. Sosabowskiego, która walczyła w ramach nieudanej operacji „Market-Garden”.



Kurtka mundurowa typu battle-dress sierż. J. Mroza. Na lewej kieszeni odznaka honorowa 1. Pułku Artylerii Przeciwlotniczej, a na kołnierzu proporzyczki w barwach pułku. Do sylwetki dołożony hełm Mk 2 oraz pas parciany



Kurtka mundurowa typu battle-dress st. szer. A. Sawickiego. Na lewym rękawie odznaka 1. Dywizji Pancernej, lewy - czarny naramiennik to nawiązanie do koloru kurtek przedwojennych pancerniaków



Czapka rogatywka wz. 1935 porucznika wojsk pancernych (pomarańczowy otok)



Rewolwer Enfield Mk 2, kal. 9 mm (Royal Small Arms Factory, Enfield), w wersji dla czołgisty (kurek bez ogona)



Pistolet maszynowy Sten, kal. 9 mm (Royal Small Arms Factory)



*Ręczny karabin maszynowy Bren Mk 1, kal. 7,7 mm
(Royal Small Arms Factory, II w. św.)*



Brytyjski scyzoryk tzw. „Churchill”



Brytyjskiego wzoru, fibrowy nieśmiertelnik L. Drobczyńskiego

VI.3. 2. Korpus Polski i bitwa pod Monte Cassino

Atak III Rzeszy na ZSRR spowodował, iż ten drugi kraj zaliczony został w poczet państw alianckich. Umożliwiło to podpisanie polsko-radzieckiej umowy o stworzeniu w tym kraju Polskiej Armii, którą zasilić mieli internowani przez Sowietów polscy oficerowie i żołnierze. W marcu 1942 r. zdecydowano o ewakuacji formowanej armii na Bliski Wschód. Umożliwiło to ucieczkę z Nieludzkiej Ziemi ok. 85 tys. żołnierzy i ich rodzin. Droga 2. Korpusu, dowodzonego przez W. Andersa, do Polski miała prowadzić przez Włochy. Tu prócz wspomnianej już bitwy o Monte Cassino korpus brał udział m.in. w walkach o Ankonę i w zdobyciu Bolonii.



Hełm bojowy Mk 2 z siatką maskującą i opatrunkiem osobistym żołnierza, książka „Szkice perspektywiczne terenu walk 2 Korpusu...”, a na niej sztylet komandosów F-S, medale The 1939-1945 Star oraz The Italy Star, naboje do pm Thompson, zdjęcia archiwalne z walk pod Monte Cassino



Kurta mundurowa typu battle-dress o. kpt. B. Ciesielskiego, kapelana 7. Pułku Ułanów Lubelskich. Na naramienniku inicjały KS – 7. Pułku Ułanów im. gen. K. Sosnkowskiego. Na kołnierzu oznaki kapelana katolickiego. Na kurtce biały pas parciany, na głowie czarny beret z haftowanym orłem na podkładce



Kurta mundurowa typu battle-dress por. K. Zająca z 5. Kresowej Dywizji Piechoty, na kołnierzu granatowa patka z żółtą wypustką (piechota). Na głowie beret z wyhaftowanym orłem oraz stopniem porucznika



*Kurtka mundurowa typu battle-dress
kpt. dr. H. Z. Scheuringa komendanta Czołówki
Transfuzyjnej 3. Dywizji Strzelców Karpackich.
Na kołnierzu patki służby zdrowia (wyblakłe). Do zdjęcia
dłożone: hełm, parczany pas i oporządzenie*



*Kurtka mundurowa typu battle-dress sierżanta
artylerii przeciwpancernej 2. Korpusu Polskiego.
Na głowie furażerka wełniana wzoru angielskiego.
Na prawym rękawie klapka z m.in. odznaką
korpusu*



*Mundur gońca motocyklowego 2. Korpusu Polskiego.
Skórzany serdak typu leather-jerkin, a na nim skórzana
rękawica i pas parczany. Pod serdakiem kurtka typu
battle-dress z naszywką 8. Armii. Na głowie hełm
motocyklisty AT Mk 2*



*Pistolet maszynowy Thompson 1928 M1A1,
kal. 11,43 mm (Auto-Ordnance, Bridgeport, CT)*



Odznaka 5. Kresowej Dywizji Piechoty

VI.4. Polskie Siły Powietrzne w Wielkiej Brytanii

Śmiało można postawić tezę, iż nie ma Polaka, który nie słyszałby nigdy o słynnym Dywizjonie 303 i o udziale polskich lotników w powietrznej Bitwie o Anglię, w której Polacy zestrzelili lub uszkodzili ok. 200 niemieckich samolotów. Polskie Siły Powietrzne, które operacyjnie podlegały Royal Air Force, brały następnie udział w walkach powietrznych nad Kanałem La Manche, północną Francją oraz we Włoszech.



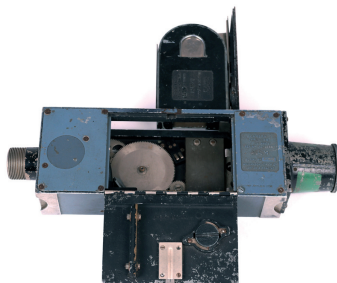
Mundur wyjściowy kpt. pil. E. Jaworskiego. Kurtka kroju brytyjskiego, stalowoniebieska, zapinana na złote guziki z orłem w koronie, z przypiętą na lewej kieszeni odznaką 315. Dywizjonu Myśliwskiego. Na głowie czapka z wyhaftowanym, na czarnej podkładce, orłem wojsk lotniczych



Mundur pilota RAF do lotów na dużych wysokościach i nad morzem. Kurtka skórzana, podbita futrem, zapinana na zamek błyskawiczny. Na niej nadmuchiwana kamizelka ratunkowa „Mae West”. Spodnie od munduru wyjściowego. Buty ze skóry zamszowej. Na głowie hełmofon skórzany oraz maska tlenowa



Mundur tropikalny kaprała RAF. Stalowa kurtka typu battle-dress, narzucona na koszulę bawełnianą, szorty z dreluchu. Na głowie czapka z metalowym orłem wojsk lotniczych



Fotokarabin G.45, stosowany m.in. na samolotach Spitfire Mk 16. Służył do rejestrowania wyników strzelania



*Astro Compass Mk 2. Służył do wyznaczenia pozycji samolotów.
Stosowany głównie na samolotach transportowych i bombowych*



*Metalowy orzeł wojsk lotniczych wz. 1940,
noszony przez szeregowych i podoficerów*



Odznaka RAF na czapkę



*Odznaka 318. Gdańskiego Dywizjonu
Myśliwsko-Rozpoznawczego*



*Książka „Wskazówki dla pilotów.
Silniki Merlin II, III, i IV.”*

VII. RUCH OPORU W KRAJU 1939-1945

Utrata niepodległości przez II Rzeczpospolitą w wyniku agresji III Rzeszy i Związku Radzieckiego nie złamała ducha narodu. Klęskę wrześniową traktowano jako przegraną kampanię, a nie wojnę.

Bezwzględna polityka okupacyjna agresorów wyrażająca się w powszechnym terrorze zmusiła Polaków do prowadzenia bezkompromisowej walki, która była walką o byt jednostek, a zarazem najszerzej pojętą walką o byt narodu.

Centrami powstającej konspiracji stały się duże ośrodki miejskie – przede wszystkim Warszawa. To tu już we wrześniu 1939 r. powstała Służba Zwycięstwu Polski. Na jej bazie zorganizowano później Związek Walki Zbrojnej przekształcony w lutym 1942 r. w Armię Krajową. Zadaniem jej był udział w odbudowie państwa polskiego przez walkę zbrojną, której fazą kulminacyjną miało być ogólnonarodowe powstanie.

Armia Krajowa szkoliła kadry, prowadziła podziemną działalność wydawniczą, wywiad, sabotaż, akcje odwetowe, pomoc Żydom. W 1944 r. przystąpiono do realizacji planu „Burza” – powszechnego powstania przeciw Niemcom i opanowania terenu przed wkroczeniem Armii Czerwonej. Największą operacją militarną tego planu było, trwające 63 dni, Powstanie Warszawskie – największa bitwa podziemnych sił powstańczych w czasie II w. św. Zakończyło się ono jednak klęską i zniszczeniem milionowego miasta.

Obok Armii Krajowej – największej armii podziemnej w okupowanej Europie – działały mniej liczne Bataliony Chłopskie, a poza strukturami państwa podziemnego również Narodowe Siły Zbrojne i Armia Ludowa. Szacuje się, że łącznie służyło w nich 600-700 tys. ludzi.





Sylwetka powstańca warszawskiego w marynarce kroju cywilnego, z pistoletem Parabellum P.08 w kaburze i w hełmie strażackim wz. 1928 produkcji Huty Ludwików Kielce



Sylwetka powstańca warszawskiego w zdobycznej kurtce maskującej z nadrukiem typu wiosna-lato. Hełm niemiecki wz. 1935 z białą-czerwoną opaską identyfikującą oraz potrójną ładownicą na naboje do karabinu Mauser wz. 1898



Sylwetka powstańca warszawskiego w kurtce battle-dress pochodzącej ze zrzutów. Na lewej kieszeni improwizowane odznaczenie za zabicie SS-mana (belki na wstążce oznaczają ilość zabitych SS-manów). Beret wełniany wzoru brytyjskiego z patynowanym metalowym orłem. Zawieszony pistolet maszynowy MP-40 kal. 9 mm. Spodnie bryczesy do jazdy konnej, przedwojenne buty skórzane z cholewami



Medalion gen. S. Roweckiego „Grotą”
– Komendanta Głównego ŻWZ-AK
w latach 1940-1943 (medalion autorstwa
W. Czechowskiej-Antoniewskiej)



Pistolet Parabellum P.08, kal. 9 mm
(Deutsche Waffen und Munitionsfabriken,
Berlin-Charlottenburg, 1915 r.)



Niemiecki granat ręczny tzw. jajowy
(Eihandgranate 39)



Legitymacja Joanny Makulskiej-Kowalskiej ps.
Joanna Jo – sanitariuszki Zgrupowania
IV Gurt (Warszawa-Śródmieście 25 lipca 1944 r.)



Mundur mjr. Borysa Ogrodnika ps. Halicz – Komendanta Konspiracyjnej Szkoły Podchorążych i Podoficerskiej w Biskupicach (Obwód Lubelski AK-BCH), która działała od września 1943 r. do lutego 1944 r.



Pistolet VIS wz. 1935, niem. oznaczenie P35 (p), kal. 9 mm wojennej, drugiej serii produkcyjnej z lat 1941-1943. Niemcy w połowie 1940 r. we współpracy z austriacką firmą Steyr-Daimler-Puch wznowili w Radomiu produkcję doskonałych VIS-ów. Szacuje się, że do końca wojny wyprodukowali ich około 350 tys.



Pistolet Walther P38, kal. 9 mm (Waffenfabrik Walther, Zella-Mehlis, 1944 r.)



Niemiecki karabin Mauser wz. 1898 tzw. urzyn, kal. 7,92 mm (Waffenfabrik Erfurt, 1912 r.)



Pistolet maszynowy MP-40, kal. 9 mm (Steyr-Daimler-Puch AG, Steyr, 1942 r.)



Pistolet maszynowy Błyskawica, kal. 9 mm. Broń polskiej konstrukcji wzorowana na pistoletach maszynowych MP-40 oraz Sten. Skonstruowanie i podjęcie produkcji seryjnej Błyskawicy było ewenementem w skali europejskiego ruchu oporu. Szacuje się, że między końcem 1943 r., a sierpniem 1944 r. wyprodukowano około 700 Błyskawic. Do dnia dzisiejszego zachowało się kilka egzemplarzy.

VIII. WOJSKO POLSKIE W ZSRR 1943-1945

Po wyprowadzeniu armii gen. W. Andersa na terenach Związku Radzieckiego pozostała jeszcze duża grupa żołnierzy Rzeczypospolitej, którzy do Andersa nie zdążyli oraz jeńcy niemieccy polskiego pochodzenia przymusowo wcieleni do Wehrmachtu. To nad nimi roztoczyli opiekę polscy komuniści ze Związku Patriotów Polskich organizując u boku Armii Czerwonej dywizję piechoty.

Na wieść o powtórным tworzeniu armii Polacy tłumnie ruszyli do ośrodków formowania. Przyciągała ich – przyjęta w obozie sieleckim – symbolika narodowa i wojskowa oraz chwytliwe hasła walki z Niemcami i potrzeba wyzwolenia kraju.

Swój chrzest bojowy 1. Dywizja Piechoty przeszła w październiku 1943 r. pod Lenino, gdzie poniosła ciężkie straty i została wycofana z frontu.

Do końca 1943 r. sformowano jeszcze inne jednostki m.in. 1. Brygadę Pancerną tworząc 1. Korpus Polskich Sił Zbrojnych, a następnie 1. Armię Wojska Polskiego. Jej oddziały w 1944 r. biły się na przyczółku warecko-magnuszewskim, zdobywały prawobrzeżną Warszawę i bez powodzenia próbowały przyjść z pomocą powstańcom warszawskim.

Ostatni rok wojny przyniósł ogromną daninę polskiej krwi w czasie przełamywania Wału Pomorskiego, bojów o Kołobrzeg, zmagani 2. Armii Wojska Polskiego nad Nysą Łużycką, pod Budziszynem i Dreznem. I to za tę daninę krwi Polacy u boku Armii Czerwonej jako jedyni dostąpili zaszczytu walki w Berlinie i zawieszenia flagi narodowej na Kolumnie Zwycięstwa.





Mundur szeregowego WP w ZSRR – hełm wz. 1940 (trzynitowy) z namalowaną białą farbą „kuricą”, płaszcz zimowy sukienny nawiązujący krojem do płaszcza przedwojennego wz. 1936, karabin Mosin wz. 1891/30, na pasie ładownica skórzana podwójna na łódki z nabojami kal. 7,62 mm



Mundur szeregowego WP w ZSRR – hełm wz. 1940 (sześciornitowy), płaszcz zimowy sukienny, brezentowa peleryna przeciwdeszczowa, pistolet maszynowy PPSz wz. 1941 z magazynkiem bębnowym, buty wysokie tzw. saperki



Karabinek Mosin wz. 1938, kal. 7,62 mm (Fabryka Broni w Tule, 1943 r.)



Ciężki karabin maszynowy Maxim wz. 1910, kal. 7,62 mm na podstawie kołowej Sokołowa. W WP w ZSRR używany w batalionowych kompaniach ckm-ów i kompanijnych plutonach ckm-ów



Porucznik Samodzielnego Batalionu Kobiecego im. Emilii Plater – rogatywka polowa nawiązująca do przedwojennej wz. 1937 z tłoczonym w metalu orłem tzw. kuricą, kurtka sukienna khaki nawiązująca do przedwojennej wz. 1936, lornetka 6x30 wzoru radzieckiego, pistolet maszynowy PPS wz. 1943 z magazynkiem łukowym na 35 naboí kal. 7,62 mm



Pistolet maszynowy PPSz wz. 1941 z magazynkiem bębnowym na 71 naboí kal. 7,62 mm



Pistolet TT wz. 1933, kal. 7,62 mm (Fabryka Broni w Tule, 1945 r.)



Sukienna czapka polowa wz. 1937/43 z przymocowanym metalowym, miedziowym orłem tzw. kuricą (Fabryka Nakryć Głowy FGU Krasnyj Voin, Moskwa, 1943-1944 r.)



Ciężki karabin maszynowy Goriunowa wz. 1943 (SG-43), kal. 7,62 mm używany w niewielkich ilościach pod koniec II w. św.



Mundur sanitariuszki Samodzielnego Batalionu Kobiecego im. Emilii Plater – beret wełniany czarny z samodzielnie wykonanym orłem (kuricą), bluza drelichowa kroju radzieckiego dla podoficerów (gimnastiorka), torba brezentowa na medykamenty



Oficerska, szewiotowa kurtka mundurowa Ryszardy Hanin – pamiątka po znanej artystce scen polskich, która była w gronie założycieli i aktorów Teatru 1. Dywizji im. T. Kościuszki, gdzie debiutowała w 1944 r.



Beret sukienny khaki z metalowym orłem PSZ oksydowanym na stare srebro. Pamiątka po Stefanii Kołgan – siostrze operacyjnej 340. Szpitala Wojennego, odznaczonej m.in. brytyjskim Medalem za Wojnę 1939-1945 oraz Gwiazdą Włoch



Krzyż pamiątkowy Monte Cassino nadany 10 kwietnia 1945 r. siostrze operacyjnej Stefanii Kołgan z Polowego Szpitala Ewakuacyjnego nr 3

X. LOSY POLAKÓW W OBOZACH JENIECKICH

Polscy żołnierze przez cały okres trwania wojny licznie trafiali do niemieckich, ale i radzieckich obozów jenieckich.

Niemcy na terenie swojego kraju oraz na obszarach okupowanych stworzyli rozbudowaną sieć obozów koncentracyjnych, jenieckich oraz obozów pracy. Na terenie dzisiejszego woj. lubuskiego znalazły się m.in. Oflag II C (obóz dla oficerów) w Dobiegniewie, czy słynny z filmu „Wielka Ucieczka” Stalag Luft III w Żaganiu. Najliczniejszą grupę stanowiły jednak obozy pracy, które zlokalizowane były przy dużych zakładach oraz na wsiach. W obozach tych licznie przetrzymywano polskich szeregowych i podoficerów, których w 1941 r. Niemcy pozbawili praw jenieckich.

Szacuje się, że w ręce Armii Czerwonej trafiło z kolei ok. ćwierć miliona polskich żołnierzy i oficerów. Internowanych w 1939 r. polskich oficerów najpierw wydzielono do osobnych obozów, a następnie zabito poprzez strzał w tył głowy w ramach Zbrodni Katyńskiej.



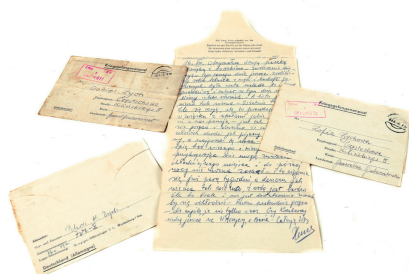
*Klucze z obozu pracy
przy zakładach DAG w Krzystkowicach*



Polskie guziki wojskowe



*Nieśmiertelniki obozowe z numerem
więźnia oraz numerem Stalagu (obozu)*



*Korespondencja pchor. H. Zycha
z Oflagu II C Woldenberg (Dobiegniew)*



Medal artystyczny Katyń 1940

O MUZEUM

Lubuskie Muzeum Wojskowe w Zielonej Górze z siedzibą w Drzonowie to placówka muzealna, która gromadzi, opracowuje naukowo i udostępnia zwiedzającym muzealia wojskowo-historyczne.

Zgromadzone eksponaty pochodzą z okresów od średniowiecza do czasów współczesnych i prezentowane są na czterech salach ekspozycji stałych znajdujących się w XIX-wiecznym, klasycystycznym pałacu, który jest siedzibą placówki.

Ozdobą muzeum jest kolekcja ciężkiego sprzętu wojskowego zlokalizowana w przypałacowym założeniu parkowym oraz w pawilonie ekspozycyjnym. W skład kolekcji wchodzi - często unikatowe - pojazdy wojskowe, transportery opancerzone, czołgi, artyleria, elementy fortyfikacyjne, a także samoloty i helikoptery.

Jednak Lubuskie Muzeum Wojskowe to nie tylko zwiedzanie. Jako pierwsze muzeum w regionie zorganizowaliśmy Europejską Noc Muzeów, która dziś obok pikników rodzinnych jest jedną z wizytówek naszej placówki. Muzealna oferta to również pakiety edukacyjne, dostosowane do różnych grup wiekowych, gwarantujące przeżycie przygody oraz przyswojenie solidnej dawki wiedzy.

Pełna informacja o działalności muzeum znajduje się na naszej witrynie internetowej www.muzeum.drzonow.eu. Zawsze świeże aktualności z życia placówki znaleźć można również na portalu społecznościowym facebook, pod adresem [www.fb.com/lmwdrzonow](https://www.facebook.com/lmwdrzonow).



**Lubuskie Muzeum Wojskowe
w Zielonej Górze z/s w Drzonowie**

66-008 Świdnica, Drzonów 54

www.muzeum.drzonow.eu

[www.fb.com/lmwdrzonow](https://www.facebook.com/lmwdrzonow)

mail: sekretariat@muzeum.drzonow.eu

tel. 68 321 18 56

fax: 68 321 18 29

